

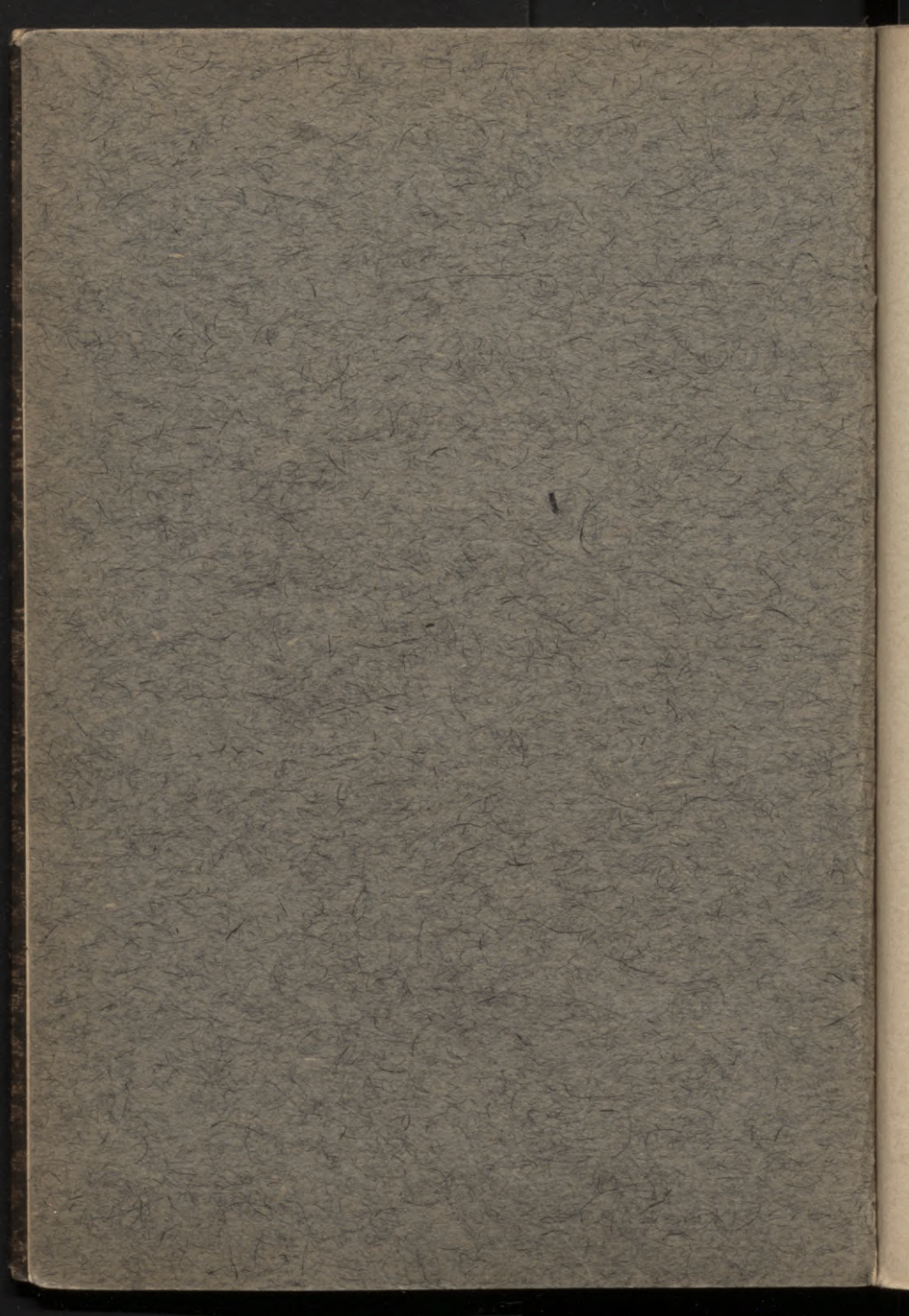
ĀDOLFS VEINBERGS
ZVĒR. ADV. PALIGS

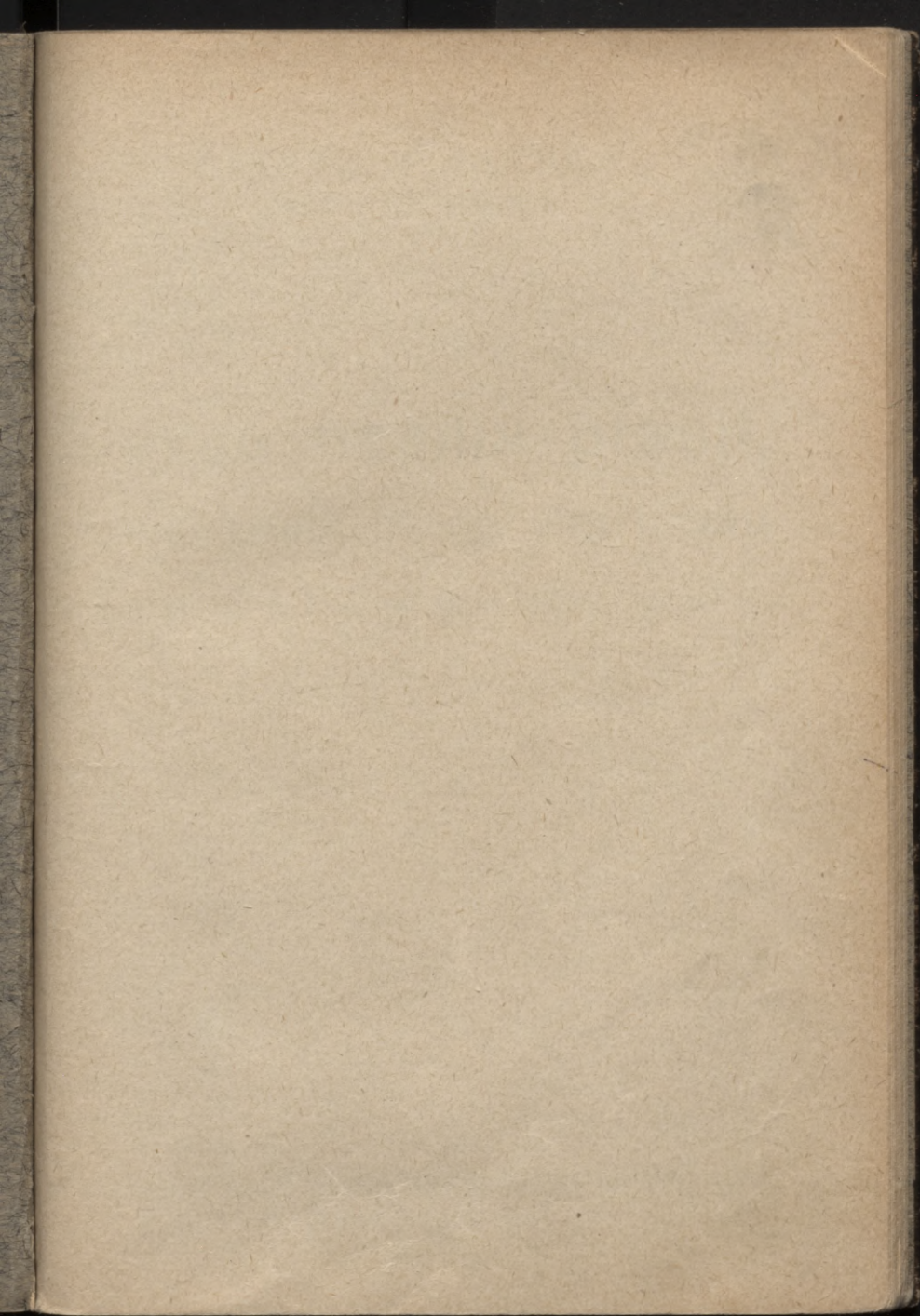
150
Zv. Adv. Paligs

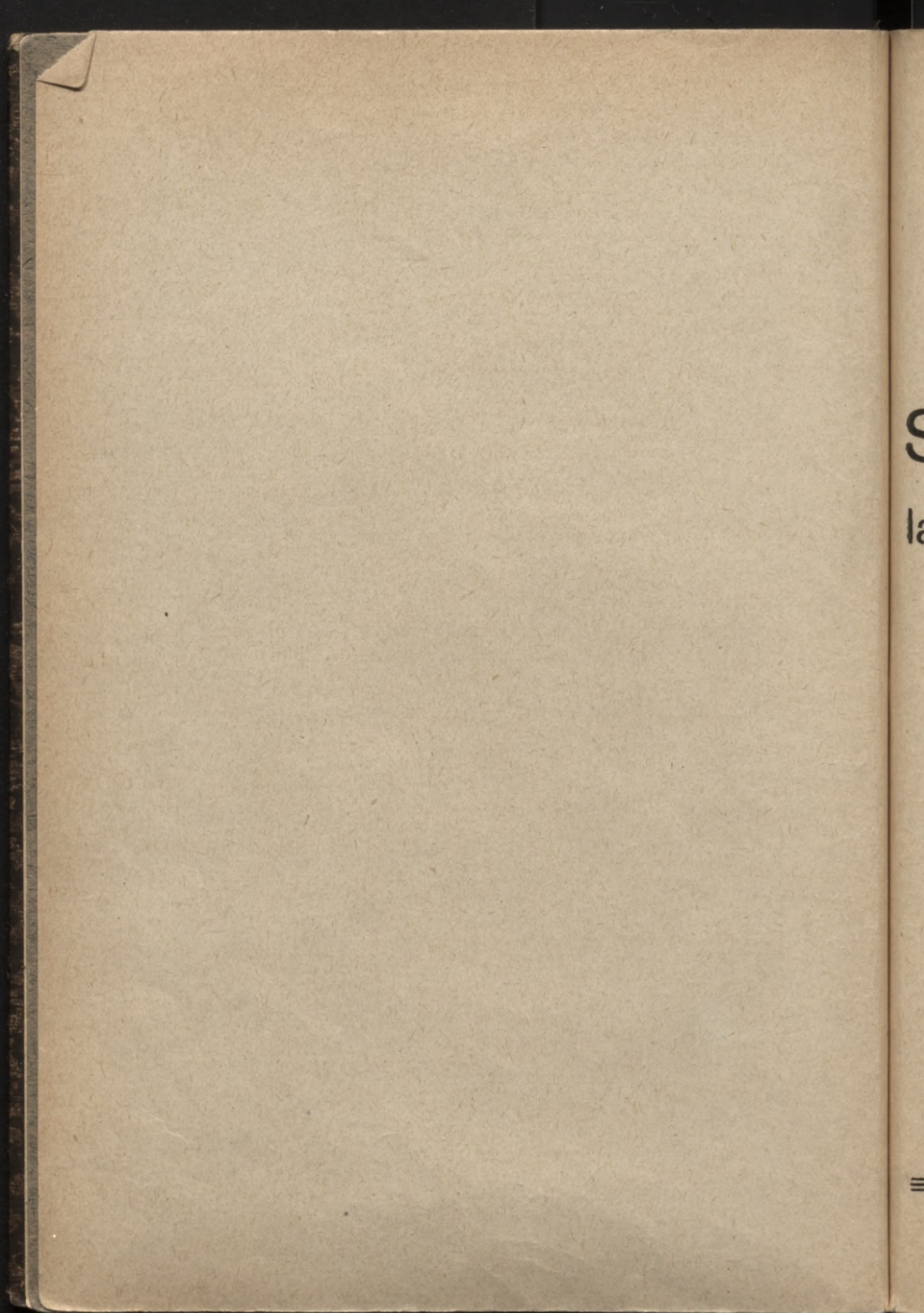
Sievas tiesība prasīt,
laulībai pastāvēt, no vīra uzturu

(civillik. 9. p. l. d. un jaunā civillik. 95. p.)

RĪGĀ, 1937. g.

unc

ĀDOLFS VEINBERGS

ZVĒR. ADV. PALĪGS

Adv. Mod

Sar J

$$\left[\begin{array}{r} 34 \\ \hline 796 \end{array} \right] \text{ m/f}$$

Sievas tiesība prasīt,
laulībai pastāvēt, no vīra uzturu

(civillik. 9. p. l. d. un jaunā civillik. 95. p.)

RĪGĀ, 1937. g.

L. V. B.

no. 350622 ✓

0309069199

TĒZES.

- 1) Sievas tiesība saņemt, laulībai pastāvēt, uzturu no vīra, izveidojas saskaņā ar katra zināma laikmeta sociāliem apstākļiem un laulības institūta izpratni;
- 2) Civ. lik. 9. p. 1. d. uzliek vīram absolūtu pienākumu, dot sievai uzturu, izņemot tikai gadījumu, kad vienīgi sieva vainīga laulības izārdīšanā.
- 3) Civ. lik. 9. p. 1. d. figūrējošā sievas tiesība uz vīra uzturu atbilst sabiedrības sociālai struktūrai un sievietes lomai tanī, līdz XIX. g. s. beigām.
- 4) Civ. lik. 9. p. 1. d. piemērošana vairs neatbilst mūsu laikam, jo iziet no tā, ka vienīgi vīrs ir visas ģimenes materiāla stāvokļa noteicējs un, ka sieva vēl patstāvīgi nepiedalās oikonomiskā dzīvē.
- 5) Latvijas tiesu prakse konsekventi piemēro Civ. lik. 9. p. 1. daļas noteikumus, izņemot uztura apmēra noteikšanu, saskaņā ar abu laulāto materiālo stāvokli.
- 6) Ārzemju likumdošana, sākot no XIX. g. s. beigām, sāk noteikt sievas uztura tiesības, saskaņā ar jo vairāk pieaugošo sievietes aktivitāti saimnieciskā laukā, un pakāpeniski pielīdzina šinī ziņā vīra un sievas tiesības un pienākumus.

- 7) Jauno Latvijas civīllikumu 95. pants gandrīz pielīdzina sievas un vīra pienākumus savstarpējā uztura sniegšanā un dod tiesai plašo iespēju, vadīties pie šā panta piemērošanas no viņas uzskatiem uz attiecīgo lietu.
 - 8) Jauno Latvijas civīllikumu 95. pants atbilst mūsu tagadējiem sociāliem apstākļiem, modernai ārzemju likumdošanai, un ir lietderīgs laulības konfliktu taisnīgai kārtošanai.
-

e-
z-
lī-
m

su
n-
cu

Šis darbs ir veltīts sievas tiesībai prasīt, laulībai pastāvēt, no vīra uzturu un tieši tanī veidā, kādā šī tiesība pastāv civillik. 9. p. 1. d. un jaun. Latvijas civillik. 95. p.

Neiedziļinoties pašās „laulības institūta” definīcijā, mēs varam tomēr apgalvot, ka neviens līgums nesaista abas viņu noslēgušās puses tik cieši un neuzliek katrai pusei tik svarīgus pienākumus, kā laulības līgums un no šā līguma starp laulātiem draugiem izrietošās attiecības. Šinī ziņā ir ļoti interesants mūslaiku jurisprudencē jo vairāk attīstījies uzskats, kas atrod, ka visa laulības nozīme un viņas atšķirība no vienkārša konkubināta pastāv ne tikai iekš tā, ka viņa ir noslēgta pēc zināmas likumiskas formas, bet ka viņa uzliek abiem laulātiem draugiem savstarpējus pienākumus, pienākumus, no kuŗiem viņi, laulībai pastāvēt, nēvar atteikties*). Jāpiezīmē, ka tāpat raugās uz laulību arī mūsu jaunie civillikumi (66. p.). Un raugoties no šā viedokļa, mums arī jāpieiet jautājumam, kuŗa atrisināšanai veltīts šis darbs.

Bez tam sevišķi liela nozīme pie šī jautājuma izpētīšanas piekrīt sociāliem apstākļiem, kuŗi dažādos

*) Planiol „Traité élémentaire de Droit Civil” (1925) 248., 249. lapp.

laikos atstāj dažādu iespaidu kā uz visu laulības institūtu, tā arī uz vīra un sievas stāvokli tanī un viņu savstarpējām tiesībām un pienākumiem.

Līdz XIX. gadu simteņa vidum cilvēces sociāla dzīve bija organizēta tādā veidā, ka gandrīz vienmēr vīrs bija tas, kas „savos vaiga sviedros” pelnīja sev un savai ģimenei maizi. Vīrs bija tas, kas noteica ar savu kārtu un mantas stāvokli arī savas ģimenes, respektīvi sievas kārtu un mantas stāvokli. Nevar teikt, ka sieva nestrādāja, viņa strādāja gan, un varbūt dažreiz grūtāk par vīru, bet viņas darba apjoms bija noslēgts ar mājsaimniecības robežām, viņa vēl nespēlēja ārējā saimnieciskā dzīvē nekādas patstāvīgas lomas. Tādēļ arī viņa ar savu darbu nevarēja iespaidot savas ģimenes un sava vīra mantas stāvokli, to viņa varēja panākt vienīgi pateicoties kādai atsevišķai mantai, — pūram, kuŗu viņa dažreiz ienesa laulībā. Tas bez šaubām bija tas vienīgais gadījums, kur sieva ne tikai rādīja savu saimniecisku aktivitāti iekšējā ģimenes sfairā, bet arī dažreiz izšķiroši noteica visas savas ģimenes, t. i. arī vīra mantas stāvokli. Bet arī šeit bija darīšana tikai ar vienreizēju aktu, kas kā tāds nemaz negrozīja sociālo izbūvi, pēc kuŗas tikai vīrs uzstājās oikonomiskā dzīvē, kā vienīgais aktīvais līdzdalībnieks.

Mēs zinām, ka likumi atspoguļo savos noteikumos zināmā mērā laika sociālos apstākļus, un izejot no sacītā, mums tiks skaidri daži grozījumi, kuŗi notikuši vīra pienākumā dot sievai uzturu, visa šā institūta vēsturiskā attīstībā un it sevišķi tādā viņa veidā, kuŗā viņš ir reprezentēts mūsu civ. lik. 9. p. un mūsu jaunos civillikumos.

Uztura jeb alimentu pienākums izriet no dažādām,

galvenā kārtā, radnieciskām attiecībām, bet sevišķi lielu aktivitāti šīs alimentu pienākums sasniedz pie laulības attiecībām, kas izriet jau no augšā pievestiem laulības attiecību un saistību stipruma. Arī, kā jau augšā aizrādīts, sociāliem apstākļiem pastāvot, kur vīrs bija visas ģimenes kārtas un mantas stāvokļa noteicējs, vajadzēja rasties starpībai pie uztura pienākuma noteikšanas starp vīru un sievu. Viņus nevarēja šeit uzskatīt kā līdzvērtīgus subjektus un uzlikt viņiem šinī laukā līdzīgus pienākumus. Tādā veidā arī radās vīra pienākums, dot sievai uzturu, saskaņā ar viņa kārtu un mantas stāvokli, pienākums, kas figūrē mūsu civ. lik. 9. p. 1. daļā.

Tādu pašu vīra pienākumu, maksāt sievai uzturu, izejot no viņa, vīra, kārtas un mantas stāvokļa, mēs jau atrodam romiešu tiesībās. Pie kam sieva varēja šo savu tiesību pret vīru realizēt tiesas ceļā, lai gan jāpiezīmē, ka avotos netiek par to daudz runāts, jo vīrs varēja no tādas prasības izvairīties ar laulības šķiršanas palīdzību, kas, kā zināms, bija Romā, sevišķi viegli panākams*). Bez tam arī jāpiezīmē, ka lai gan romiešu tiesības gandrīz prezumēja, ka sievas ienes laulībā pūru, tomēr pienākums dot sievai uzturu, gulstas uz vīru, pilnīgi neatkarīgi no pūras saņemšanas. Sievas pienākumu, maksāt vīram alimentus, romiešu tiesības nemaz neparedzēja, bet Buengner domā, ka tas tomēr tika praktizēts**).

Augšminētos romiešu tiesību nosacījumus mēs atro-

*) Windscheid „Lehrbuch des Pandenterechtes“, lapp. 766.

**) Buengner „Zur Theorie und Praxis der Alimentationspflicht“, lapp. 175.

dam vēlāk itin visās likumdošanās līdz XIX. gadu simteņa beigām, un ir ļoti raksturīgi, ka apmērām tādi paši noteikumi attīstījās dažādu tautu tiesībās, pat neatkarīgi no romiešu tiesību iespaida, piem. vācu tiesības*) (šis apstāklis pierāda augšminētā sociālā mēroga pielietošanas pareizību). Uz šiem nosacījumiem pamatojas arī mūsu civ. lik. 9. p. 1. d., pie kuŗa noteikumu analizēšanas un izveidošanas tiesas praksē, mēs tagad stājamies.

Pēc civ. lik. 9. p. 1. d. sievai dota tiesība, uz laulības attiecību pamata, prasīt no vīra viņa kārtai un mantas stāvoklim piemērotu uzturu, neatkarīgi no tā, vai viņa ienesa laulībā pūru, vai nē. Šis vīra pienākums tiek uzskatīts kā no uz viņa gulstošiem „onera matrimonii” secinājums**).

Protams, ka šī pienākuma reālizēšanai jānotiek, tikai gadījumā, ja viņš nekolidē ar citiem civ. lik. pantiem, kuŗi noteic laulības kopdzīves priekšnoteikumus, it sevišķi, civ. likumu 7. un 8. pantiem.

Tā piemēram, civ. lik. 7. un 8. panti noteic laulātiem pienākumu dzīvot kopā, pie kam vīram paliek prerogātīva, noteikt šo dzīves vietu un prasīt, lai sieva viņam sekotu.

No tā izriet, ka sieva nekādā ziņā nevar prasīt no vīra uzturu, ja viņa kopā ar to nedzīvo, pie kam, ja viņa pati ir vainīga šai šķirtā dzīvē, t. i., kad viņa pārkāpusi pienākumus, kuŗus uzliek viņai šinī gadījumā civ. lik. 7. un 8. p. p.

*) Windscheid „Lehrbuch des Pandenterechtes“, lapp. 767.

**) Buengner „Zur Theorie und Praxis der Alimentationspflicht“, lapp. 176.

Tamdēļ pie laulāto draugu atšķirtās dzīves, bet tomēr bez laulības šķiršanas, izšķirošā nozīme piekrīt vainas noteikšanai šādā dzīvē. Jo nekādā ziņā nevar pielaist, lai vīra uztura došana sievai, saskaņā ar civ. lik. 9. p. 1. d., neizvirzītos par laulāto atšķirtās dzīves pabalstīšanu.

Uz šī viedokļa nostājas arī visa ar civ. lik. 9. p. saistīta tiesu prakse (Cvingmans III. s. Nr. 287; IV. s. Nr. 482 un VII. s. Nr. 1233); un arī Latvijas Senāta 1928. g. 28. septembra spried. Nr. 214. Cīruļu lietā.

Pilnīgi skaidri ir arī tas, un visa tiesu prakse vienmēr bija šinī ziņā vienprātīga, ka vīram jādod sievai civ. lik. 9. panta 1. d. paredzētais uzturs, kad viņš ir vainīgs laulības kopdzīves izārdīšanā, t. i., kad viņš atstājis sievu, vai nu atteicies to pieņemt pie sevis, vai nu kad laulāto kopdzīve palikusi par neiespējamu, viņa vainas dēļ. (Krievijas Senāta Civīl. Kas. dep. 1910. g.; 16. oktobra spr. Nr. 1355 Vasmuta lietā un Latv. Sen. Civīl. Kas. dep. 1925. g. 17. decembra spr. Nr. 428 Gailiša lietā.) Pēdējais Latvijas Senāta spriedums starp citu arī noteic, ka gadījumā, ja vīrs atteicas labprātīgi pieņemt no viņa aizgājušo sievu, jo viņš šaubās par tās tiklo dzīvi, tad taisni viņam jāpierāda sava ieruna, jo „quis praesimitur bonus” un līdz šās ierunas pierādīšanai viņam jāmaksā 9. p. paredzētais uzturs.

Bet rodas tagad jautājums, vai sievai ir tiesība uz 9. p. paredzēto uzturu, kad laulātie dzīvo atšķirti un iemesls tam atrodas abu laulāto nesaticībā. Krievijas un Latvijas tiesas skatījās uz šo apstākli dažādi. Krievijas tiesa atrada, ka civ. lik. 9. p. paredzētā sievas tiesība izriet vienīgi no laulāto kopdzīves un turpinās, saprotams, arī tad, kad vīrs šo kopdzīvi izārda, bet ne-

kādā ziņā sieva nevar pretendēt uz šās tiesības realizēšanu, kad arī viņa vainīga atšķirtās dzīves pastāvēšanā (Cvingmaņa III, s. 287. spriedums).

Turpretim Latvijas tiesa nostājās uz diametrāli pretējā viedokļa, un noteic pēc analogijas ar mūsu 1921. g. 1. februāra „likumu par laulību”, ka vīrs ir brīvs no uztura pienākuma, kuŗu paredz civ. lik. 9. p. tikai tad, kad sieva būtu vienīgi vainīga atšķirtā dzīvē (Latv. Senāta 1928. g. 28. septembra spr. Nr. 214., Cīruļu I. un 1932. g. 30. septembra spr. Nr. 2053, Bāliņu lietā).

Šo uzskatu starpība ir izskaidrojama ar to, ka Krievijas tiesa uzskatīja laulību par sakramentu un pat katēgoriski noraidīja katru mēģinājumu pieiet pie viņas kā pie kuŗa katra cita līguma, tā piemēram jau augšā citētā Cvingmaņa III. sēj. spr. Nr. 287. tiesa neatzina starp laulātiem noslēgto līgumu par sievas alimentu saņemšanu no vīra pie atšķirtās dzīves, taisni aiz tā iemesla, ka tādu atšķirto laulības dzīvi vispāri nevar taisīt par līguma objektu.

Skaidri, ka Latvijas tiesa, kuŗai pie laulības jautājumiem jāvadās no mūsu laulības likuma, skatās uz laulību kā uz līgumu, un, saprotams jau atzīst arī visus līgumus, kuŗu objekts ir laulāto kop- vai šķirtā dzīve. Un gadījumā, ja laulātie dzīvo atšķirti pat abu vainas dēļ, tad šeit, bez šaubām, mums ir darīšana kaut ar varbūt klusu, bet tomēr vienošanos par tādu dzīvi. Nav šaubu, ka arī alimenti, izrietoši no civ. lik. 9. p., var būt par atsevišķa līguma priekšmetu. Uz tāda viedokļa nostājas Latvijas Senāts savā 1935. g. 23. maija spr. Nr. 738, kur viņš noteic, ka „nav nekāda pamata

nostāties uz viedokļa, ka prasījumu par uzturu var celt tikai uz likuma, bet ne uz laulāto starpā noslēgtā līguma pamata. Arī no civ. lik. 3602. un 3603. p. p. redzams, ka alimenti ar zināmiem ierobežojumiem var būt par līguma priekšmetu." Nevajag taču aizmirst, ka pati laulība var būt pie mums šķirta uz abu laulāto vēlēšanos, tas nozīmē, uz viņu šam apstāklim noslēgta līguma pamata. Pie tādiem apstākļiem skaidri, kamdēļ Latvijas tiesa gadījumā, ja laulātie dzīvo atšķirti un nav vēl sprieduma par šķiršanu, neatšķir šādu laulības formu no vispārējās, un uzliek vīram katrā pastāvošā laulībā paredzētus pienākumus.

Tagad apskatīsim uztura apmēru noteikšanu pēc civ. lik. 9. panta 1. d.

9. p. dod jau pašā tekstā uz to skaidru atbildi un proti, ka pie šī pienākuma apmēra noteikšanas jāvadās vienīgi no vīra materiālā stāvokļa. Ir tomēr jākonstatē, ka mūsu tiesas prakse gāja ne tikai tālāk šinī jautājumā par Krievijas tiesu praksi, kuŗa saprata šo vīra pienākumu diezgan aprobežotā ziņā (piemēram Kriev. Sen. 1910. g. 9. novembra spr. Nr. 6500 Molņikova lietā noteic, ka tiesa tomēr nevar atzīt vīra pienākumu personīgi strādāt, lai dotu viņam iespēju maksāt sievai 9. p. paredzēto uzturu), bet man šķiet, ka ar savu izpratni izgāja no 9. p. paredzētām robežām. Mūsu tiesas prakse ne tikai neparedz uztura naudas piespriešanu no vīra kādā noteiktā proporcijā, attiecībā pret viņa ienākumiem (Latv. Sen. 1934. g. 24. oktobra spr. Nr. 1770. Mikolojanosu l.), kas faktiski nozīmē, ka vīru var piespiest dot sievai pat viņa materiālās iespējas pārsniedzošu uzturu, bet pat paredz, ka piespriežot alimentus, tiesai jāvadās pie alimentu apmēru noteik-

šanas no prasītājas un atbildētāja oikonomiskā un sociālā stāvokļa (Latv. Senāta 1922. g. 4. decembra spr. Nr. 244. un 1934. g. 22. marta spr. Nr. 843). Tāda prakse, bez šaubām, nesaskan ar 9. p. tekstu, jo tur, kā zināms, runa iet tikai par vīra materiālo stāvokli. Dotā gadījumā tiesas praksi jau iespaidoja sociālo apstākļu pārmaiņa, pārmaiņa, pie kuŗas jau nevar, kā agrāk, prezumēt, ka vienīgi vīrs noteic visas ģimenes materiālo stāvokli. Bet tomēr šāda tiesas prakse nav pareiza, jo runā pretim pastāvošam likumam. Civ. lik. 9. p. ir tiešām mūslaikam nepiemērots un viņa noteikumi jārevidē, kas arī ļoti izdevīgi, pēc manām domām, veicies mūsu jaunam civillikumam, bet kamēr tas vēl pastāv, ar viņu jārēķinās pilnā mērā.

Tagad apsvērsim laika jautājumu, par kuŗu sieva var prasīt 9. p. 1. d. paredzēto uzturu.

Šeit vispirms rodas jautājums par pagājušo laiku. Šinī jautājumā mēs varam izšķirt 3 periodus civ. l. 9. p. iztulkošanā tiesu praksē.

Pirms 1889. g. tiesas reformas, tiesa atzīst tādu sievas prasību, par pagājušo laiku, pamatojot šādu uzskatu ar to, ka ja kāds izpalīdzējis sievai, kas nesaņēma no vīra uzturu, tad ar to viņš iegūst tiesību, prasīt šās palīdzības apmēru no viņas vīra, izejot no tā viedokļa, ka viņš rikojas dotā gadījumā kā negotiorum gestor. Pie kam, izejot no šā viedokļa, tiesa atzīst arī tiešu sievas prasību pret vīru, jo vīra pienākuma neizpildīšana attiecībā uz uztura došanu sievai, prezumē, ka sievai jātaisa savam uzturam parādi un sievas prasība dotā gadījumā tikai atvieto kādas 3 personas — negotiorum gestor'a prasību pret vīru (Cvingmans, III. sēj. Nr. 414 un VIII. sēj. Nr. 1504). Šāda mākslīga konstrukcija,

bez šaubām, stāv ciešā sakarā ar nevēlēšanos, atzīt laulību par vienkāršu kontraktu, kuŗa nepildīšana uzliek vainīgai puşei zināmu atbildību.

Krievijas tiesa pēc reformas jau neuztur šo tiesām pārāk mākslīgo konstrukciju, un vienkārši nedod sievai tiesības prasīt uz 9. p. pamata uzturu par pagājušo laiku, jo „ar šo pantu vīram uzliekams uztura pienākums ir vīra personīgais un nevis mantiskais pienākums”*), kamdēļ arī sieva bez prasības par nākošo laiku var prasīt tikai zaudējumus, kuŗi viņai cēlušies pagājušā laikā, sakarā ar šā vīra pienākuma nepildīšanu (Kriev. Sen. 1909. g. 27. augusta spr. Nr. 10529, Dzeverkovu l. un 1910. g. 9. novembra spr. Nr. 6500, Molnokova l.). Pie kam šie zaudējumi sievietai bija tiesā jāpierāda.

Latvijas tiesas prakse nostājas uz diametrāli pretējā viedokļa un pielaiž sievas alimentu prasību uz 9. p. pamata arī par pagājušo laiku vispārējā civiltiesiskā noilgumā paredzētā laikā, pie kam nevis, kā prasību par zaudējumu atlīdzību, jo viņai nav jāpierāda izdevumi un parādi, un to piespriežot, tiesa vādās vienīgi no partu materiāla un sociāla stāvokļa (Latv. Sen. 1923. g. 18. decembra spr. Nr. 328; 1922. g. 4. decembra spr. Nr. 244 un 1934. g. 22. marta spr. Nr. 843).

Bet līdz kādam laikam vīram jādod sievietai uzturs uz civ. lik. 9. p. pamata? Tas būs laulības izbeigšanas moments, vai nu sievas miršanas gadījumā, vai arī laulības šķiršana.

Sakarā ar augšminēto ir interesanti, ka mūsu tiesas pielaiž sievas prasību uz civ. lik. 9. p. 1. d. pamata arī

*) Bukovskis „Civillik. 9. p. komentārs „d“.

pēc laulības šķiršanas, bet par laiku pirms laulības šķiršanas (Latv. Senāta 1929. g. 22. novembra spr. Nr. 490, Lablaika I.).

Bez šaubām, laulības šķiršanas prāva, kamēr viņa vēl nav noslēgusies ar attiecīgo šķiršanas spriedumu, neatstāj nekādu iespaidu uz sievas no civ. lik. 9. p. izrietošām tiesībām*).

Kā es jau augšā minēju, 9. p. 1. d. līdzīgie nosacījumi attiecībā uz sievas tiesību prasīt no vīra uzturu, dominēja visās Eiropas likumdošanās līdz XIX. gadu simteņa beigām**). Tas ir arī saprotams, ņemot vērā apmērām līdz tam laikam pastāvošo sociālo struktūru un sievietes oikonomisku lomu, kuŗu viņa tanī spēlēja.

Bet laiki ir mainījušies, sieviete jo vairāk sāk aktīvi piedalīties saimnieciskā dzīvē un dažreiz viņa, un nevis vīrs, noteic visas ģimenes, t. i. paša vīra sociālo un mantas stāvokli, pie kam to viņa tagad sasniedz nevis pateicoties pūram, bet vienīgi savai aktīvitātei saimnieciskā laukā.

Bez šaubām, arī tagad galvenā kārtā vīrs ir tas, kas joprojām pelna savai ģimenei maizi, kā arī noteic tās materiālo stāvokli, bet tomēr, kā jau teikts, bieži notiek, ka sievas materiālais stāvoklis ir labāks par vīra. Tādā gadījumā būtu tiešām netaisnīgi, lai uz vīra gultos pienākums dot sievai uzturu uz agrākiem noteikumiem, t. i. pavisam nerēķinoties ar sievas faktisko materiālo stāvokli. Man pašam praksē bija gadījums,

*) Buengner „Zur Theorie und Praxis der Alimentationspflicht“, iapp. 176.

***) Buengner „Zur Theorie und Praxis der Alimentationspflicht“, lapp. 175.

kad tiesa piesprieda no vīra, kas pelna apmēram Ls 100.— mēnesī, Ls 30.— lielu mēneša uzturu sievai, kas pelna Ls 250.— mēnesī un kuņī pieder Rīgā liela šūšanas darbnīca. Pie kam tiesa motivēja šo savu spriedumu ar to, ka viņai nav nekādas tiesības pie sievai, pēc 9. p. 1. d., pienākošā uztura noteikšanas, apsvērt sievas materiālo stāvokli, bet jāvadās vienīgi no vīra materiālā stāvokļa, un Ls 30.— liels mēneša uzturs tādām pilnīgi atbilstot; saprotams, ka saskaņā ar 9. p. 1. d. tiesai bija arī obligāti jāpiespriež dotā gadījumā sievai no vīra uzturs.

Šādiem apstākļiem, bez šaubām, bija jāiespaido, un tie arī iespaidoja Eiropas moderno likumdošanu, it sevišķi ņemot vērā, ka Vakar-Eiropa šāda oikonomiskā un sociālā stāvokļa attīstība gāja ātrāk un arī plašāk, nekā pie mums. Dažas problēmas, kuņī sakarā ar sievietes jauno lomu saimnieciskā dzīvē izpeldēja pie mums tikai pēc kuņī, Vakar-Eiropā radušās jau ilgi iepriekš.

Ļoti raksturīgi šinī ziņā ir Vācijas 1896. g. tā sauktais „B. G. B.”

Savā 1360. p. viņš vēl dod parasto 9. p. 1. d. pilnīgi atbilstošo sievas uztura tiesības formulu „Der Mann hat der Frau nach Massgabe seiner Lebensstellung, seines Vermögens und seiner Erwerbsfähigkeiten Unterhalt zu gewähren”, bet tomēr, kad viņš 1361. p. caurskata uztura noteikumus pie laulāto atšķirtās dzīves, viņš jau noteic, ka „Die Unterhaltungspflicht des Mannes fällt weg, oder beschränkt sich auf die Zahlung eines Beitrags, wenn der Wegfall oder die Be-

schränkung mit Rücksicht auf die Bedürfnisse sowie auf die Vermögens- oder Erwerbsverhältnisse der Ehegatten, der Billigkeit entspricht." Tas faktiski nozīmē, ka dotā gadījumā, tiesai tiek dota tiesība, atkarībā no abu laulāto mantiskā stāvokļa un peļņas iespējām, noteikt, vai vīram vispāri jāmaksā sievai 1360. p. atbilstošais mūsu 9. p. 1. d. paredzētais uzturs, un ja arī jāmaksā, tad kādā apmērā.

Bez tam jāpiezīmē, ka šī noteikuma atdalīšana no 1360. p. paredzētā pamatnoteikuma un pārņemšana uz atsevišķo pantu, kur iet runa par laulāto atšķirto dzīvi, ir jo sevišķi izdevīga.

Prasība par uzturu var rasties vai nu laulāto kopdzīvei pastāvot, vai arī pie laulāto atšķirtās dzīves, pie kam pa lielākai daļai šeit būs, bez šaubām, darīšana ar pēdējo gadījumu.

Bet ir, lai gan arī reti, gadījumi, kad kopējai dzīvei pastāvot, vīrs nedod sievai pienācīgu uzturu. Tādā gadījumā, bez šaubām, lietderīgāki uzturēt klasisko principu par vīra pienākumu, dot uzturu, saskaņā ar viņa materiāliem līdzekļiem un stāvokli. Šāds gadījums var būt vai nu tad, kad vīrs ir dzērājs, vai citādi izšķērdē savus līdzekļus, vai kad viņš vienkārši aizskopuma tur savu ģimeni, resp. sievu, sliktos apstākļos. Šinī gadījumā nerodas nekāda netaisnība, pat ja sievai ir vairāk līdzekļu, jo reiz abi laulātie dzīvo kopā, sieva, neskatoties uz juridisko tiesību, pašai izlietot vīra uzturu, būs faktiski spiesta izlietot to kopējai dzīvei, jo citādi viņa pati pārāk ciestu materiālā ziņā, jo tāpat viņai jāēd kopā ar vīru, jāsamaksā dzīvoklis un tml.

Citādi jau ir, kad laulātie kopā nedzīvo, tad, bez

šaubām, jau ņemams vērā sievas atsevišķais materiālais stāvoklis, no vīra piespriestais uzturs iet tikai viņas vajadzībām un tamdēļ, kā jau augšā norādīts, aiz taisnības principa vien, ir apsveicams B. G. B. 1361. p.

Ja mēs apskatīsim tagad Francijas tiesības, tad redzēsim, ka viņas vēl palika pie vecās uztura formulas. Ir tomēr interesanta Francijas tiesību pieeja mums caurskatāmam jautājumam.

Pēc Code Civile 214. p. 1. d., sievai jādzīvo kopā ar vīru un ... uz vīra gulstas pienākums turēt viņu pie sevis („La femme doit habiter avec le mari... le mari est obligé de la recevoir”). Šis apbusējais pienākums ir visas laulības pamats, jo tikai laulāto kopējā dzīvē tiek panākts laulības mērķis un gadījumā, ja tādas nav, mums ir darīšana ar laulības izārdīšanu*). Tas pats 214. p. uzliek vīram pienākumu, dot sievai uzturu, saskaņā ar viņa, vīra, mantas iespējām un stāvokli „lui fournir tout ce qui est nécessaire à la vie; selon ses facultés et son état”. Un saskaņā ar Francijas tiesu praksi, sieva var prasīt, gadījumā, ja vīrs negrib ar viņu kopā dzīvot, augšminētā uztura pienākuma samaksu, pie kam no tās dienas, kad viņš ir pārtraucis šo laulības kopdzīvi**). Bez tam sieva vēl var prasīt no vīra visu zaudējumu „dommages — intérêts” samaksu, kuŗi viņai cēlušies sakarā ar šādu vīra soli. Bet ja sieva atstāj vīru, tad viņam ne tikai nav jādod tai uzturs, bet pat ir tiesība apķīlāt viņas atsevišķus ienākumus, jo Franci-

*) Planiol I. sēj. 305. lapp. „Traité élémentaire de Droit Civil“ 1925.

**) Planiol I. sēj. 306. lapp. „Traité élémentaire de Droit Civil“ 1925.

jas tiesības uzskata tādu sievas rīcību gandrīz kā noziegumu*). Pie šī uztura, apmēra noteikšanas pēc Francijas likumiem, sievas materiālam stāvoklim nav nekādas nozīmes, un vīra pienākums šinī ziņā ir tamdēļ tikpat absolūts, kā pēc mūsu civ. lik. 9. p.

Tomēr, Francijas tiesu prakse, tāpat kā Vācijas, piemēro uztura prasības sakarā ar laulāto atšķirto dzīvi, lai gan pašā Code Civile šis apstāklis vēl nefigurē.

Ir interesanti vēl apskatīt Šveices civillikuma „Z. C. B.” pieeju šinī darbā iztīrājamam jautājumam.

Tāpat kā citas likumdošanas, arī „Z. C. B.” § 160. noteic vīra pienākumu rūpēties par sievas pienācīgo uzturu — „für den Unterhalt von Weib... in gebührender Weise zu sorgen”. Bet pēc 161. p. arī sievietai jau pēc iespējas jāpalīdz vīram laulības kopdzīves uzturā. Gadījumā, ja viens no laulātiem šos pienākumus nepildītu, otrs saskaņā ar 169. p. var griezties pēc tiesneša palīdzības. Tiesnesis tādā gadījumā atgādina pārkāpējam viņa pienākumu, bet ja atgādinājums nepalīdz, ķeras pie spaidu līdzekļiem, lai piespiestu pildīt attiecīgu pienākumu. — „... ist ein Ehegatte gegenüber der Gemeinschaft pflichtvergessen, so kann der andere den Richter zur Hilfe angehen. Der Richter hat den pflichtvergessenen Ehegatten an seine Pflicht zu mahnen und trifft nach fruchtloser Mahnung die zum Schutze der Gemeinschaft erforderlichen vom Gesetze vorgesehenen Massregeln...” Lai gan šis 169. p. runā par sankcijām, kā pret vīru, tā arī pret sievieti, tomēr, ņemot vērā vīra absolūtu uztura pienākumu pret sievieti, saskaņā ar 160. p., bet sievas tikai relatīvo „pēc iespējas” —

*) Planiol I. sēj. 306. lapp. „Traité élémentaire de Droit Civil“ 1925.

„nach Kräften”, 161. p. palīdzības pienākumu, ir jākonstatē, ka šie „Z. C. B.” noteikumi, pie zināmās oriģinālās konstrukcijas (169. p.), atbilst attiecīgiem pārējo likumdošanu noteikumiem.

Bet tas būs tikai tik ilgi, kamēr abi laulātie dzīvo kopā, kad tāda kopdzīve nepastāv, „Z. C. B.” pilnīgi pielīdzina vīra un sievas juridisko statūtu, t. i. uzliek vienam pret otru pilnīgi līdzīgus pienākumus, pie kam atkal rāda ļoti oriģinālu šo pienākumu realizēšanas konstrukciju.

Gadījumā, ja viens laulātais negrib dzīvot ar otru, viņam jāgriežas pie tiesneša, un, ja tas atrod šo lūgumu par pamatotu, viņš var noteikt uzturu maksājumu no viena laulātā otram. §. 170. 3. d. Šo uztura pienākumu tiesnesis noteic neatkarīgi no vainas jautājuma, jo to izšķir laulības šķiršanas lietā, bet vienīgi vadoties no laulāto materiālā stāvokļa.

Tālāk „Z. C. B.” 171. p. 2. d. noteic, ka viens laulātais var vērst pret otru piedziņu tikai uz naudas summām, piešķirtām viņam uz 170. p. 3. d. pamata.

Tā tad iznāk, ka gadījumā, ja laulātie dzīvo atšķirti un neviens no viņiem nav izlietojis 170. p. paredzēto tiesību tiesā, tad nav pielaižama uztura prasības realizēšana.

No visa augstāk pievestā ārzemju likumdošanas materiāla, mēs redzam, ka sociālu apstākļu maiņa un jauns sievietes stāvoklis oikonomiskā un sabiedriskā dzīvē, jau atspoguļojas vai nu tieši likumu noteikumos par uztura pienākumu („B. G. B.” un „Z. C. B.”) vai

tiesu praksē šinī laukā (Francijā). Pie kam, šeit ir novērojama skaidra tendence paturēt kā vispārēju formulu vīra pienākumu dot sievai uzturu saskaņā ar viņa materiālo stāvokli, kad viņi dzīvo kopā, bet gadījumā, ja laulātie kopā vairs nedzīvo, pielīdzināt šini pienākumā vīru sievai.

Šāds uzskats par uztura pienākumu, kā tas ir redzams no visa augšā pievestā materiāla, ir vistaisnīgākais un šai ziņā vajadzēja grozīt arī mūsu civillikuma noteikumus.

Un tiešām, 1921. g. „paskaidrojumā pie jaunā likuma par laulību un par laulāto personiskām un mantiskām attiecībām”, mēs atrodam jau noteikumus, ka, ja laulātie kopā nedzīvo, vīram jādod sievai uzturs, ja sieva šai atšķirtā dzīvē nav vainīga, uz vispārējā pamata, bet arī sievai, gadījumā, ja vīram slikti materiāli apstākļi un viņš nevar sevi uzturēt, jādod vīram uzturs, saskaņā ar vīra sabiedrisko un viņas, sievas, materiālo stāvokli (ieskaitot sievas peļņu).*)

Šādu viedokli komisija izskaidro ar to, ka pie laulāto atšķirtās dzīves pastāv iespēja, ka sievas materiālais stāvoklis ir labāks par vīra. Un ka tādā gadījumā būtu netaisnīgi piespiest vīru dot sievai uzturu uz vecu (9. p.) noteikumu pamata. Un ka šeit pat būs iespējami gadījumi, ka sieva atteiksies no izdevīgā darba, kas pilnīgi nodrošina viņas eksistenci tikai tamdēļ, ka viņa tāpat ir nodrošināta ar uzturu, kuŗu viņai dod vīrs, varbūt no saviem pēdējiem līdzekļiem. Tamdēļ arī komisija atrada, ka pie laulāto atšķirtās

*) Объяснительная записка и проект закона о личных и имущественных отношениях супругов. 1921 г. Rīgā; 36: lapp:

ir dzīves „vīra pienākums dot sievai uzturu pavisam at-
krīt vai arī aprobežojas tikai ar zināmu pabalstu, ja
tas būs taisnīgi sakarā ar sievas varbūtēju peļņu.”*)

Šāds 1921. g. komisijas uzskats, kā arī ārzemju
likumdošana, bet galvenokārt sievietes stāvokļa maiņa
mūsu saimnieciskā dzīvē, iespaidoja zināmā mērā mūsu
jauno civillikumu sastādītāju darbu, pie kuŗa apskates,
attiecībā uz vīra pienākumu dot sievai uzturu, laulībai
pastāvot, mēs tagad pāriesim.

Latvijas jaunie civillikumi savā 95. p. noteic, ka:

„Vīra pienākums ir segt ģimenes un kopīgās saim-
niecības izdevumus. Sieva var prasīt, lai vīrs viņas
mantas ienākumus neizlieto citām savām vajadzībām,
iekāms nav segti ģimenes un kopīgās mājsaimniecī-
bas izdevumi.

Ja vīra pārvaldībā sievas mantas nav, vai ja ienā-
kums no sievas mantas ir nesamērīgi mazs, tad viņš
var prasīt, lai sieva piedalās ģimenes un kopīgās māj-
saimniecības izdevumos, samērā ar savas atsevišķās
mantas stāvokli.

Ja laulātie dzīvo šķirti, tad tas laulātais, kas par
šķirto dzīvi nav vainojams, var prasīt no otra, samērā
ar pēdējā mantas līdzekļiem, vai nu attiecīgu pabalstu,
vai līdzekļus uzturam, saprotot ar to: ēdienu, apģērbu,
mitekli un vajadzības gadījumā apkopšanu.”

No sacītā izriet, ka mūsu jaunie civillikumi tāpat
kā visas likumdošanas, vispirms deklarē vīra pienā-
kumu dot sievai uzturu saskaņā ar viņa, vīra, materiā-

*) «Объяснит. записка и проект закона о личных и имуществен-
ныхъ отношеніяхъ супруговъ», 37: lapp:

liem apstākļiem, jo tā bez šaubām var iztulkot „vīra pienākumu segt ģimenes un kopīgās mājsaimniecības izdevumus”.

Bet 95. p. otrā daļā tiek jau uzlikts pienākums sievietei, ja vīra materiāli apstākļi ir slikti, arī piedalīties samērā ar viņas atsevišķas mantas stāvokli kopīgās ģimenes un mājsaimniecības izdevumos — resp. dot vīram uzturu. Šinī ziņā 95. p. 2. d. atbilst mums jau apskatītam Šveices civillikumu „Z. C. B.” 161. p., pēc kuŗa sievietei, pēc viņas iespējas, jāpiedalās laulības kopdzīves uztura izdevumos — „hat den Mann in seinen Sorgen für die Gemeinschaft nach Kräften zu unterstützen”.

Šāda mūsu jauno civillikumu pieeja pie uztura jautājuma ir apsveicama, kā atbilstoša saimniecisku labumu sadalīšanai starp vīru un sievu tagadējos apstākļos, un laulības institūta kā tāda patiesai izpratnei, kuŗa skatās uz laulību no kopēju un abpusīgu pienākumu viedokļa, kuŗi gulstas uz vīru un sievu. Tāda laulības izpratne, kā jau aizrādīts šā darba sākumā, ir paredzētā mūsu jaunā civillikumā, kuŗa 84. p. paredz, ka „laulība rada vīram un sievietei pienākumu būt savstarpēji uzticīgiem, kopā dzīvot, vienam pret otro gādāt un kopīgi rūpēties par ģimenes labklājību.” Šāds uzskats uz laulību ir, bez šaubām, pareizākais ne tikai no morāles viedokļa, bet arī kā visvairāk atbilstošais tā līguma „sui generis” būtībai, kas sastāda laulību.

Tāpat kā „B. G. B.” un „Z. C. B.” jauno Latvijas civillikumu 79. p. 3. d. atsevišķi apstājas pie uztura pienākuma realizēšanas, kad laulātie kopā nedzīvo, pie kam šinī gadījumā pilnīgi pielīdzina vīra un sie-

vas tiesības un pienākumus, kad viens no tiem ir vainīgs šādā atšķirtā dzīvē.

Bet rodas jautājums: kā būs ar uzturu pienākumu gadījumā, ja kādā konkrētā gadījumā nevarēs konstatēt kāda laulāta drauga vainu šādā atšķirtā dzīvē, vai gadījumā, kad viņi kopā nedzīvo aiz abpusīgās nesaticības? Tad, bez šaubām, būs spēkā 95. p. 1. un 2. daļas, t. i. vispārējs pienākums dot sievai uzturu gulšies uz vīra, bet viņa trūcības gadījumā sievai vajadzēs ne tikai segt viņas pašas izdevumus, bet pat uzturēt vīru, ja to atļaus viņas atsevišķās mantas stāvoklis.

Tagad mēs varam konstatēt, kādas pārmaiņas piemums izsauks jauno Latvijas civillikumu noteikumi pēc to stāšanās spēkā, attiecībā uz sievas tiesību prasīt, laulībai pastāvēt, no vīra uzturu.

Kā jau arī līdz šim, sievai šā tiesība tiks dota neatkarīgi no tā, vai viņa ienesa laulībā pūru, vai kādu citu mantu. Bet kā jau augšā aizrādīts, šis vīra pienākums nav vairs absolūts, un jau ir iespējami gadījumi (atkarībā no sievas personīga materiālā stāvokļa), kad šis vīra pienākums tiek samazināts vai pavisam atkrīt, pie kam tiesai, apsvērot šādu gadījumu, jau jāņem vērā, vai sieva ienesa laulībā zināmu mantu vai nē. (Skat. 95. p. teksta nosacījumus par vīra pārvaldībā atrod. sievas mantu.)

Arī turpmāk sieva nevarēs prasīt no vīra uzturu, ja viņa ar to kopā nedzīvo un kad viņa pati ir vainīga šai atšķirtā dzīvē. Bet šai gadījumā arī vīram būs tiesība, uz 79. p. 3. d. pamata, prasīt no sievas attiecīgu uzturu.

Bet ja vīrs būs vainīgs atšķirtā dzīvē, tad viņš nevarēs pretendēt uz jebkādu sava uzturēšanas pienākuma samazināšanu, saskaņā ar 95. p. 2. d., un viņa pienākums pēc 95. p. 3. d. ir pilnīgi absolūts.

Kāds būs uztura pienākums pie atšķirtās dzīves, kad nevar noteikt vainu atšķirtā dzīvē, ir jau augšā apskatīts.

Kas attiecas uz uztura apmēru, kuŗš jādod vīram, kad uz viņa gulstas šis pienākums, tad tādām jābūt saskaņotam ar viņa personīgu materiālu stāvokli. Projektā tas tieši nav minēts, bet ņemot vērā, ka šis uztura pienākums izriet no 95. p. 1. d. vīra pienākuma „segt ģimenes un kopīgās māsaimniecības izdevumus”, tas ir pilnīgi skaidrs, jo nevar taču nevienu spiest dzīvot vīrs savām iespējām un tiesa, piemērojot šo pantu, to bez šaubām nekad nedarīs. Tomēr, ņemot vērā, ka 95. p. sevišķi uzsver gadījumu, kad vīra pārvaldībā atradīsies sievas manta, liekas, ka tādā gadījumā tiesa, noteicot sievas uzturu apmēru, vadīsies ne tikai no vīra mantas stāvokļa vien, bet ņems vērā abu laulāto materiālo un sociālo stāvokli.

Tagad apskatīsim laika jautājumu, no kuŗa un līdz kuŗam sieva varēs no vīra prasīt uzturu.

Šādas tiesības izbeigsies ar viena laulātā nāvi vai laulības šķiršanu.

Iesākas šās tiesības ar momentu, kad vīrs sāk pārkāpt šos uz viņa gulstošus pienākumus.

Bet, vai sieva, arī pēc jauno civillikumu stāšanās spēkā, varēs pieprasīt uzturu arī par pagājušo laiku, ar vienīgu vispārēja civilnoilguma aprobežojumu, ko sieva tagad, kā zināms, var panākt?

Es domāju, ka, ņemot vērā 95. p., tiesība uz tādu uzturu par pagājušo laiku sievai būs tikai tik tālu, cik tālu tāda prasība būs pamatota ar zaudējumiem un izdevumiem, kuŗi sievai cēlušies sakarā ar to.

Pēc manām domām, arī pašreizējā Latvijas tiesas prakse nav šinī ziņā pamatota, bet viņu tomēr var izskaidrot ar vienkāršu civillikumu 9. p. 1. d. burtisku tulkošanu — reiz 9. p. uzliek uz vīru absolūtu uztura pienākumu un nesatur sevī nekādas ierobežošanas, šā pienākuma reālizēšanai piemērojams vispārējs civiltiesiskais noiļgums.

Bet kā jau teikts, vīra uztura pienākums pēc jauniem civillikumiem izriet no 95. p. vīra pienākuma „segt ģimenes un kopīgās mājsaimniecības izdevumus”. Tas nav vairs absolūts uztura pienākums pret sievu. Pienākums dot sievai uzturu šeit reālizējas tikai tik tālu, cik tālu viņš sakrīt ar ģimenes un mājsaimniecības izdevumu segšanu. Tamdēļ, ja vīrs zināmu laiku sievu nav uzturējis un tai tomēr bija līdzekļi segt viņai sakarā ar to radušos izdevumus, viņa nevarēs vēlāk pieprasīt par šo laiku uzturu, ja sakarā ar šo izdevumu segšanu viņa iztika bez parādu taisīšanas un zaudējumiem, piem. pārdodot savas mantas un taml. Tas būs jo sevišķi tamdēļ, ka 95. p. 2. daļa arī sievai uzliek zināmus pienākumus piedalīties kopējā ģimenes uztura izdevumos, neparedzot viņai par tādu piedalīšanos tiesību uz kādu atlīdzību. Skaidrs tomēr tas, ka kad vīram bija pietiekoši līdzekļi sievas uzturēšanai, bet sievai, lai segtu uzturu, bija jātaisa parādi, vai vispāri, jācieš zaudējumi, viņa tad varēs no vīra pieprasīt šos zaudējumus arī par pagājušo laiku,

sākot no tā momenta, kad viņš pārkāpis savu uztura pienākumu, ņemot, saprotams, vērā civiltiesisko nolīgumu.

Tāda pārmaiņa pēc manām domām ir tikai apsviecama, jo mūsu tagadējā tiesas prakse, kuŗa konsekvēnti piespriež alimentus par pagājušo laiku, nemaz neinteresējoties par to, vai sievai bija atsevišķi līdzekļi uztura segšanai, ir jau novecojusies un tamdēļ arī netaisnīga.

Manā praksē, piemēram, ir gadījusies prāva uz civill. 9. p. 1. daļas pamata, kur laulātie draugi kopā nedzīvo jau no 1916. g. Kad viņi izšķīrās, tad abi bija strādnieki un nekāda īpašuma kā arī bērnu tiem nebija. Sieva pēc tam dzīvoja visu laiku Rīgā un pelnījās visu laiku kā fabrikas strādniece. Vīrs sāka strādāt uz laukiem, no sākuma strādāja kā kalps, bet ar lielām pūlēm tika pie paša sava zemes stūrīša (6 pūrvietas). Tomēr lai pārtiktu, viņš arī tagad strādā, sevišķi par zīemu, pie citiem. Faktiski nekā kopējā abiem laulātiem dotā gadījumā nav, un laulība kā tāda pazaudējusi šeit katru nozīmi. Piepēši 1936. g. septembrī sieva cēla pret vīru prasības sūdzību uz civill. 9. p. 1. d. pamata, un pieprasīja uzturu par pēdējiem 10 gadiem, un tiesa, vadoties no visas mūsu prakses (skat. augšā pievestus Senāta spriedumus), šo prasību piesprieda un lai gan piesprieda tikai Ls 10.— par mēnesi, bet tie arī sastāda Ls 1200.—, un šās summas piedzišana vīru, bez šaubām, izputinās. Laulība starp šiem laulātiem ir tagad šķirta, bet saprotams, tas tikai atstās iespaidu uz uztura prasību par nākamo laiku, par pagājušo vīram būs jāmaksā.

Kad mūsu jaunie civīllikumi stāsies spēkā, tādi gadījumi vairs nebūs iespējami, kas tikai ir apsveicams.

Laulības šķiršanas prāva arī pēc mūsu jauniem civīllikumiem, kamēr viņa vēl nav noslēgusies, neatstās nekādu iespaidu uz uztura prasībām.

Analogi mūsu tagadējai praksei arī turpmāk būs iespējami katri līgumi un vienošanās par uzturu, jo arī jaun. civīllik. uzskata laulību par līgumu.

Noslēdzot jauno civīllikumu apskati par mūs interesējošo jautājumu, jākonstatē, ka, visā visumā, viņu attiecīgie noteikumi ir lietderīgi un piemēroti mūsu laikam un pārgrozījumiem, kuŗi notiek tagadējā saimnieciskā dzīvē. Pie kam pavisam neatkarīgi no tā, kādus pienākumus 95. p. uzliek vīram un kādus sievai, un cik tas taisnīgi un lietderīgi mums jākonstatē, ka 95. p. labums izpaužas galvenā kārtā iekš tā, ka viņš izteikts ļoti elastīgi un viņš dod tiesai iespēju pie viņa piemērošanas vadīties no konkrētiem dzīves apstākļiem. Tas nav vairs sastindzis 9. p., kas izteic zināmu formulu, kuŗa ir piemērojama neatkarīgi no viņas taisnīguma katrā konkrētā gadījumā. Tagad tiesa jau varēs iedziļināties abu laulāto patiesos apstākļos un tamdēļ viņas spriedums nebūs tikai „pro veritate tenetur”, bet radīs arī taisnību. Un ņemot vērā, ka dotā gadījumā tiesas izspriešanai piekrit lietas, kuŗas pēc savas būtības ļoti delikātas, liekas, ka pateicoties šā panta elastīgumam un iespējām, kuŗas viņš rada tiesas iniciātiīvei un apsvērumiem, tiesa varēs, piemērojot viņu, radīt apstākļus, kuŗi stiprinās lau-

libas institūtu, institūtu, kas ir visas valsts un sabiedrības stūrakmens.

Civillikumu 9. p. 1. d. atvietošana ar jaunu 95. p., radīs bez šaubām zināmu, un diezgan dziļu, lūzumu Latvijās tiesas praksē par uztura pienākumu noteikšanu starp abiem laulātiem. Bet šī pārmaiņa, šis lūzums ir tikai apsveicams, jo 95. p. nav nekāds likumdevēja abstraktās gudrības rezultāts, viņš atbilst un nobriedis mūsu kultūras un saimnieciskiem apstākļiem, viņš ir dzīvs pants, un kā tāds savā piemērošanā praksē veicinās un stiprinās ģimenes dzīvi un novērsīs dažus pārpratumus un kļūdas, kuŗas izsauc pārāk formēlu noteikumu piemērošana šinī laukā.

LITERĀTŪRA

Latvijas civillikumi (Vietēju Civillikumu Kopojums).
Latvijas Civillikumu projekts — Rīgā, 1936. g. (manuskripts).

Bürgerliches Gesetzbuch für das Deutsche Reich
„B. G. B.”.

Code Civile.

Schweizerisches Zivilgesetzbuch „Z. C. B.”.

B. Windscheid, Frankfurt a. M. 1891. Lehrbuch
des Pandektenrechtes.

G. Puchta: „Institutiones”. Leipzig 1893.

R. Buengner: „Zur Theorie un Praxis der Alimentspflicht”. Leipzig 1879.

Latvijas Senāta Civilā Kasācijas Departamenta Spriedumi. F. Konradī un A. Valters.

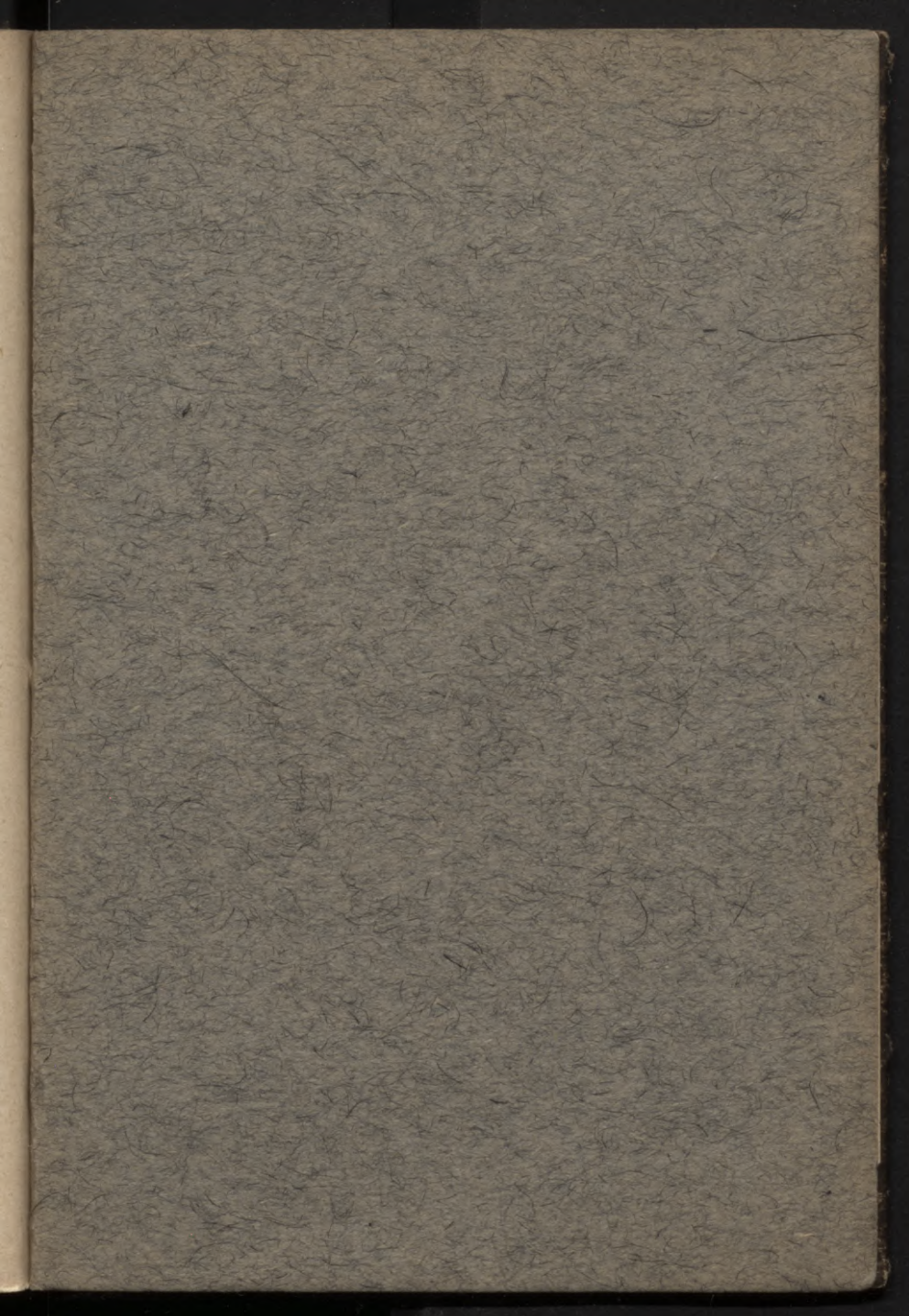
Planiol „Traité élémentaire de droit civil”. Paris. 1925.

Объяснительная записка и проект закона об обручении; о личных и имущественных отношениях супругов и о наследовании (манускрипт) Рига, 1921.

Решения гражданского кассационного департамента правительствующего сената.

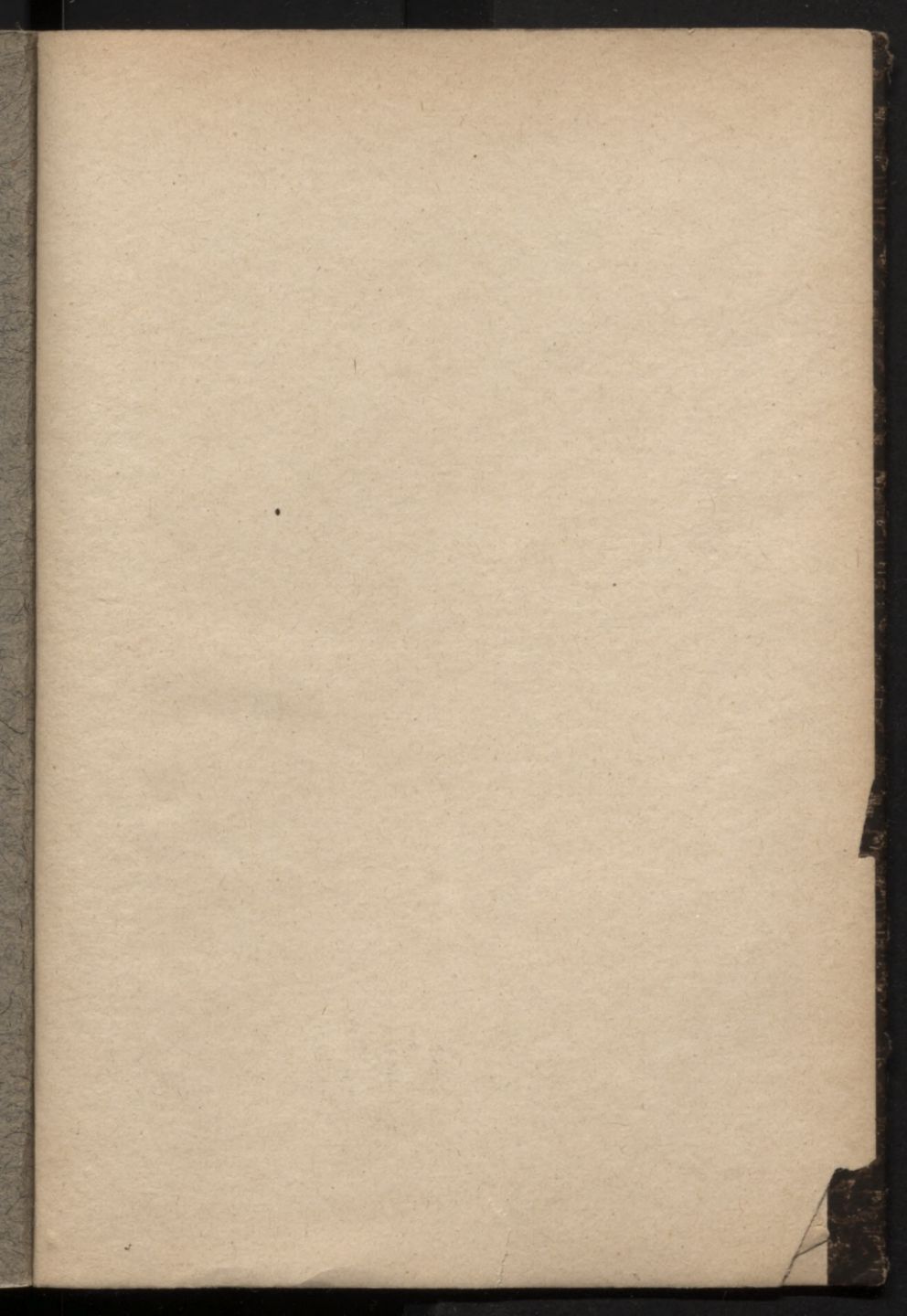
Akc. sab. „RITI“, Rīgā, Dzirnavu ielā 57.

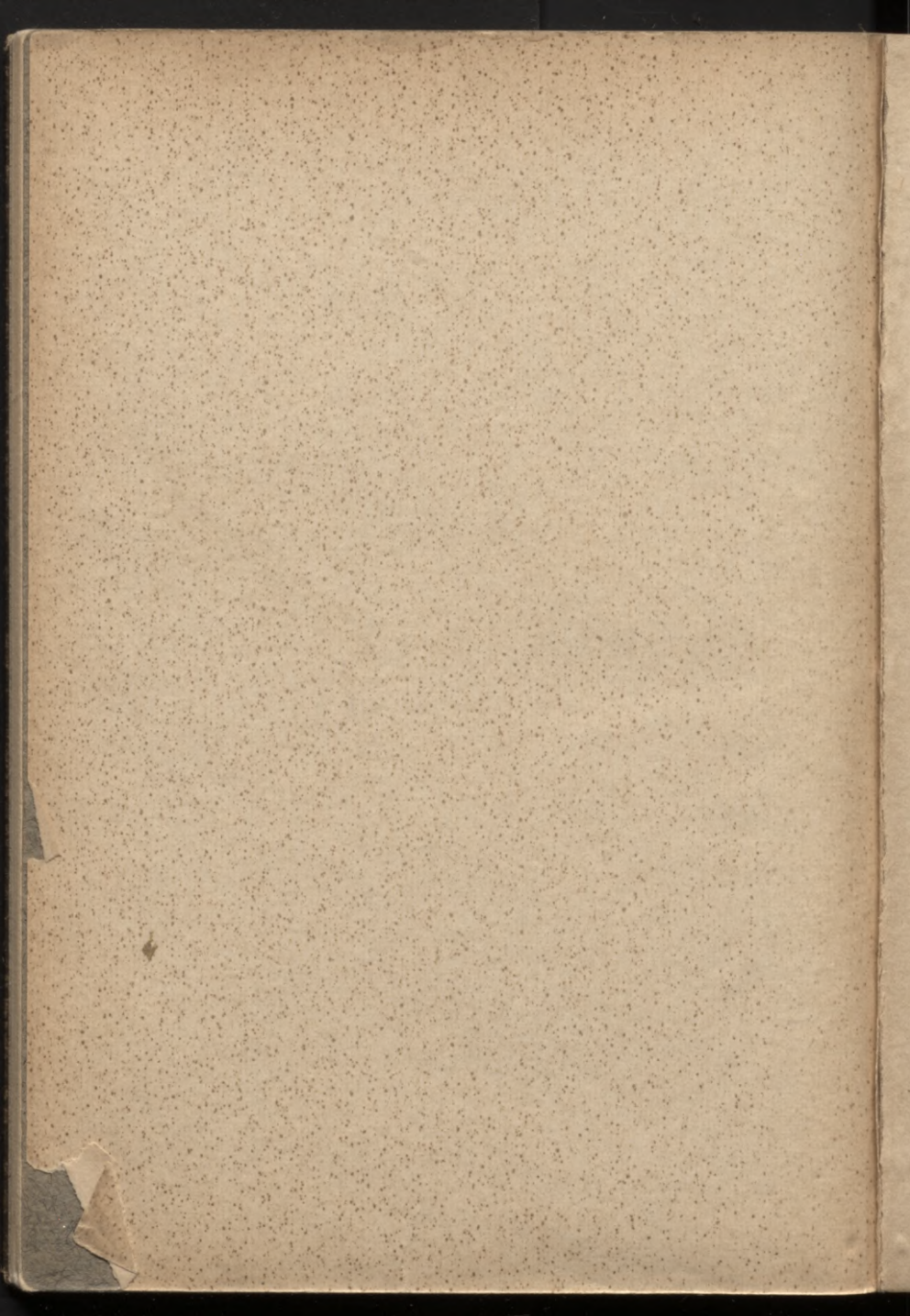
54496

34496

1. MART 1937

20

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309069199